

DOVRŠETAK EUROPSKE EKONOMSKE I MONETARNE UNIJE

Doprinos Komisije Programu čelnika

#FutureofEurope #EURoad2Sibiu

FUNKCIJA STABILIZACIJE

Kada jedan nacionalni proračun ne bi uspio odgovoriti na šokove financijskog tržišta ili tržišta državnih obveznica, svi su osjećali posljedice. Porezni obveznici plaćali su visoku cijenu: za banke koje su trebale hitnu potporu i za države koje se više nisu mogle same financirati.

Predsjednik Europske komisije Jean-Claude Juncker, Bruxelles 13. listopada 2016.

U Komunikaciji Europske komisije navodi se ideja o uspostavi određenih proračunskih funkcija koje su ključne za europodručje i EU u cjelini u okviru postojećih i budućih javnih financija EU-a.

U njoj Komisija predstavlja neke glavne značajke za uspostavu funkcije stabilizacije kao načina zadržavanja razina ulaganja u slučaju velikih asimetričnih šokova. Funkcijom stabilizacije na europskoj razini pružila bi se mogućnost brzog aktiviranja sredstava kako bi se odgovorilo na **velike asimetrične šokove** kojima se ne može upravljati samo na nacionalnoj razini.

Funkcija stabilizacije namijenjena je državama članicama europodručja i otvorena za sve koji u njoj žele sudjelovati.

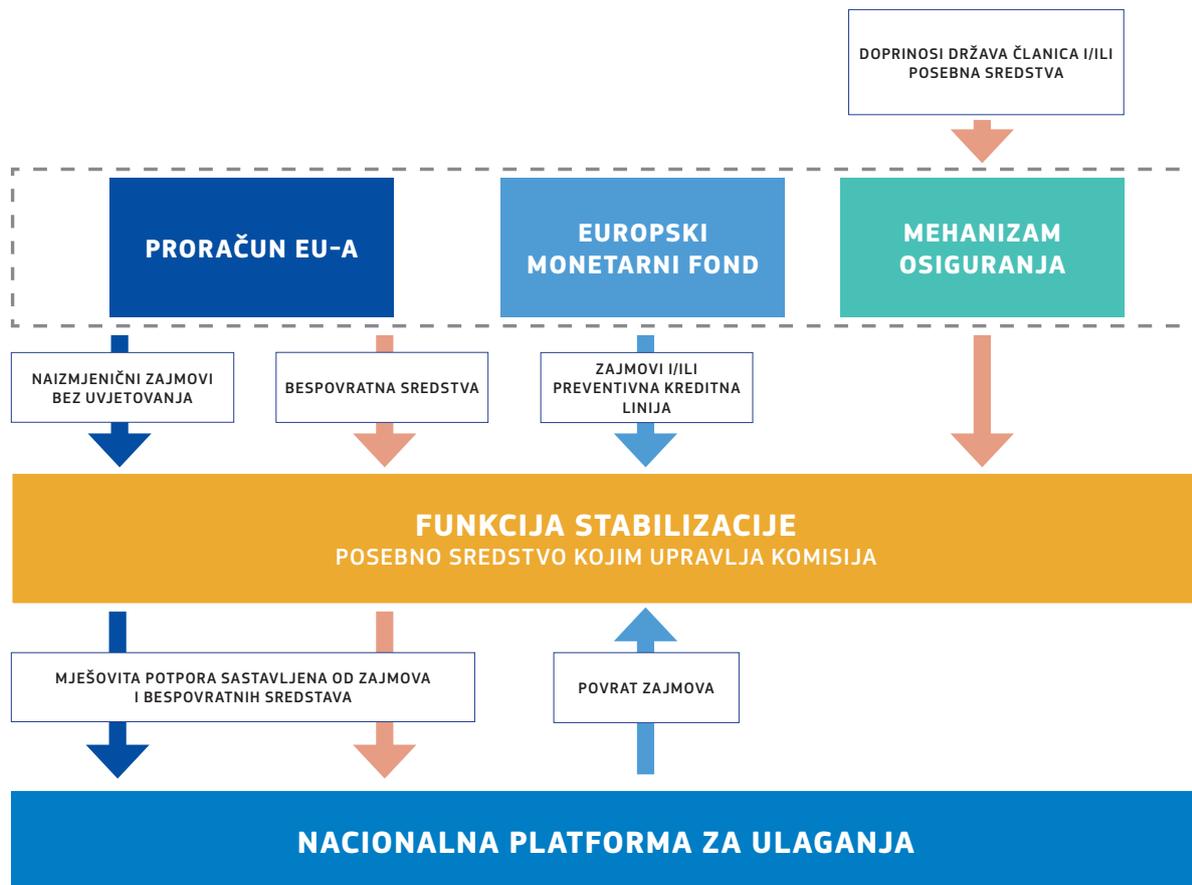
Zaštita ulaganja u slučaju velikih asimetričnih šokova

U razdoblju nakon 2020. Komisija predviđa funkciju stabilizacije kojom se može osigurati potpora nacionalnim razinama ulaganja i koja se s vremenom može razviti. Bila bi u obliku posebnog sredstva kojim bi upravljala Komisija i kojim bi se mogli učinkovito okupiti različiti izvori financiranja na europskoj razini.

To bi se sredstvo temeljilo na načelu **europskog programa zaštite ulaganja** te bi mu cilj bio omogućiti potporu dobro utvrđenim prioritetima i unaprijed isplaniranim projektima ili djelovanjima na nacionalnoj razini.

Uz uvjet ispunjavanja strogih kriterija prihvatljivosti i mehanizma aktiviranja, država članica koja se suočava s velikim asimetričnim šokovima automatski bi imala pravo na potporu u okviru funkcije stabilizacije. Aktivirala bi se mješovita **potpora temeljena na zajmovima i proračunskoj potpori**, a osnova bi joj mogle biti tri komponente:

1. Iz proračuna EU-a i Europskog monetarnog fonda mogli bi se osigurati zajmovi zajamčeni proračunom EU-a. Država članica korisnica te bi zajmove vratila u funkciju stabilizacije.
2. Iz proračuna EU-a mogla bi se osigurati ograničena godišnja potpora u obliku bespovratnih sredstava za predmetne države članice.
3. Mehanizam osiguranja temeljen na dobrovoljnim doprinosima država članica mogao bi s vremenom nadopuniti potporu u obliku bespovratnih sredstava u okviru funkcije stabilizacije.

Glavne značajke funkcije stabilizacije

- ▶ razlikuje se od postojećih instrumenata za javne financije EU-a te ih nadopunjuje: ta bi funkcija trebala popuniti prazninu između postojećih instrumenata koji se financiraju iz proračuna EU-a za zapošljavanje, rast i ulaganja te financijske pomoći u okviru Europskog monetarnog fonda u ekstremnim slučajevima
- ▶ **pridonosi financijskoj stabilnosti:** funkcija bi trebala smanjiti rizik da država članica korisnica treba pomoć iz programa Europskog monetarnog fonda
- ▶ **ekonomski je smislena u stabilnim okolnostima:** trebala bi biti dovoljno široka da na razini država članica omogući stvarnu stabilizaciju
- ▶ **pravovremena je i učinkovita:** trebala bi se moći automatski i brzo aktivirati na temelju unaprijed utvrđenih parametara
- ▶ pridonosi provedbi održivih fiskalnih politika i moralni hazard smanjuje na najmanju moguću mjeru: za pristup funkciji stabilizacije postojali bi strogi, unaprijed utvrđeni kriteriji prihvatljivosti temeljeni na dobrim makroekonomskim politikama; za pristup bi mogle biti prihvatljive samo države članice koje poštuju nadzorni okvir tijekom razdoblja prije velikih asimetričnih šokova.

Dopuna nacionalnoj amortizaciji šokova

Nacionalni proračuni i dalje će biti glavni instrument fiskalne politike država članica za odgovor na promjene gospodarskih okolnosti. Funkcija stabilizacije na europskoj razini samo bi nadopunjavala ulogu stabilizacije koju imaju nacionalni proračuni država članica.

Stoga države članice i dalje trebaju stvarati i održavati odgovarajuće fiskalne rezerve, posebno u dobrim vremenima, kako je predviđeno Paktom o stabilnosti i rastu. Funkciju stabilizacije na europskoj razini trebalo bi aktivirati samo ako te rezerve i stabilizatori nisu dovoljni u slučaju velikih asimetričnih šokova.

Dopunske ideje

Komisija je u **Dokumentu za razmatranje o produbljenju ekonomske i monetarne unije** iznijela tri različite mogućnosti.

- ▶ Europskim programom zaštite ulaganja mogla bi se zaštititi ulaganja u slučaju pada gospodarske aktivnosti, i to potporom dobro utvrđenim prioritetima i unaprijed isplaniranim projektima ili djelovanjima na nacionalnoj razini, primjerice u području infrastrukture ili razvoju vještina.
- ▶ Europski sustav reosiguranja za slučaj nezaposlenosti mogao bi djelovati kao „fond za reosiguranje” za nacionalne sustave u slučaju nezaposlenosti.
- ▶ Fond za nepredviđene situacije mogao bi redovito prikupljati sredstva, a isplate sredstava aktivirale bi se na unaprijed određenoj osnovi.

Komisija ističe da svaka od navedenih mogućnosti ima svoje prednosti, a s vremenom bi se mogle i kombinirati.

Komisija smatra da je za budućnost važno i razmotriti ulogu postojećih instrumenata u okviru proračuna EU-a, među ostalim Inicijative za zapošljavanje mladih, Fonda solidarnosti EU-a i Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji.

Isto tako, i moderniziranim sustavom vlastitih sredstava za proračun EU-a moglo bi se pridonijeti određenoj razini ekonomske stabilizacije u budućnosti.

Tome bi moglo pridonijeti i privremeno povećanje stope sufinanciranja EU-a i/ili moguća prilagodba razine pretfinanciranja u okviru europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Sljedeći koraci

